

بررسی آلودگی های کرمی دستگاه گوارش سگ های خانگی شهر شیراز

سعید بکائی^{۱*} محمد مؤذنی^۲ مرتضی رودگر^۳

(۱) گروه بهداشت و کنترل مواد غذایی دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، تهران - ایران.

(۲) گروه پاتوبیولوژی، دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز، شیراز - ایران.

(۳) دانش آموخته دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز، شیراز - ایران.

(دریافت مقاله: ۱۳ خرداد ماه ۱۳۸۵، پذیرش نهایی: ۱۲ تیر ماه ۱۳۸۶)

چکیده

آلودگی کرمی دستگاه گوارش سگ های خانگی شهر شیراز و تأثیر سن، جنس، مصرف داروهای ضد کرمی، کارایی سگ و نوع غذا بر میزان آلودگی نمونه مدفوع در ۱۰۵ قلاده سگ بررسی گردید. نمونه ها مستقیماً از داخل رکتوم تهیه و به روش شناورسازی آزمایش شد. آنالیز داده ها با آزمون مربع کای و آزمون دقیق فیشر نشان داد میزان آلودگی در جنس های مختلف و سنین متفاوت اختلاف آماری معنی داری ندارد. میزان آلودگی در سگ های نگیهان در مقایسه با سگ های زینتی، در سگ هایی که با امعاء و احشاء دام ها و غذای خام تغذیه می شده اند به طور معنی داری بالاتر بوده است. آگاهی صاحبان سگ ها در مورد بیماری های کرمی قابل انتقال از سگ به انسان بسیار پایین بوده است. نتیجه گرفته می شود به دلیل خطر انگل های کرمی قابل انتقال به انسان آموزش موازی بین بهداشتی به صاحبان سگ های خانگی بسیار ضروری است.

واژه های کلیدی: انگل کرمی، دستگاه گوارش، سگ خانگی، شیراز.

آنالیز داده ها با آزمون مربع کای و آزمون دقیق فیشر نشان داد از مجموع ۱۰۵ قلاده سگ خانگی مورد بررسی، در ۱۲/۴ درصد تخم کرم مشاهده شد که تمام تخم های مشاهده شده مربوط به جنس تینیا بودند. میزان آلودگی در گروه های مختلف سنی و همچنین در جنس های نر و ماده اختلاف آماری معنی داری را نشان نداد. هر ۱۳ قلاده سگ آلوده، سگ های نگیهان بوده و در هیچ کدام از سگ های زینتی آلودگی مشاهده نشده است ($p < 0/05$) در میان سگ های آلوده تنها یک قلاده سابقه مصرف داروی ضد کرمی داشته اختلاف میزان آلودگی در سگ هایی که داروی ضد کرمی مصرف کرده اند با سگ هایی که چنین داروهایی مصرف نکرده اند از نظر آماری معنی دار بوده است ($p < 0/05$). در جیره غذایی ۹ قلاده از سگ های آلوده امعاء و احشاء حیوانات وجود داشته است ($p < 0/001$) و یازده قلاده نیز با غذای خام تغذیه شده اند ($p < 0/05$). در مجموع میزان آگاهی صاحبان سگ های خانگی مطالعه شده در مورد مسائل بهداشتی مرتبط با نگهداری سگ در سطح پایینی قرار داشت به طوری که تنها صاحب سه قلاده از ۱۰۵ قلاده سگ بررسی شده از بیماری های کرمی مشترک بین انسان و سگ آگاه بودند (۲/۸۵ درصد).

بحث

مطالعات انجام شده در کشورهای مختلف جهان بیانگر تفاوت میزان آلودگی سگ های خانگی به انگل های کرمی دستگاه گوارش می باشد (۵). دلیمی اصل و همکاران در سال ۱۳۸۰ میزان آلودگی کرمی را در سگ های خانگی شهر تهران ۱۴/۷۳ درصد گزارش نموده اند (۲). تفاوت در میزان آلودگی در مناطق مختلف به شرایط آب و هوایی، وجود میزبان های واسط و سطح بهداشت عمومی ارتباط دارد. در مطالعه حاضر تمامی سگ های

مقدمه

در ایران آلودگی انسان به بسیاری از کرم های دستگاه گوارش سگ گزارش شده است. به عنوان نمونه آلودگی به لارو توکسوکارا کانیس (۱) و استروئیلوئیدس استرکورالیس (۲) هترو فیس هترو فیس و متاگو نیموس یوکوگاوه (۶) کیست هیداتید تک حفره ای و آلوئولار (۱۰)، دیپیلیدیوم کانینوم (۸) و هیمنولپیس دیمینوتا (۴) گزارش شده است. گرچه مطالعات گسترده ای در سطح کشور در مورد آلودگی سگ های ولگرد به انگل های کرمی انجام شده است اما مطالعات انجام شده در مورد سگ های خانگی بسیار محدود است.

تحقیق حاضر به منظور بررسی میزان آلودگی سگ های خانگی شهر شیراز (ارجاعی به درمانگاه دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز) به انگل های کرمی گوارشی و عوامل موثر بر آن انجام شده است.

مواد و روش کار

علاوه بر ثبت اطلاعات مربوط به آگاهی صاحبان سگ ها، سن، جنس، کارائی سگ، خام یا پخته بودن غذای مصرفی و مصرف داروهای ضد کرمی از ۱۰۵ قلاده سگ خانگی، نمونه های مدفوع به صورت مستقیم از داخل رکتوم اخذ و پس از بررسی نمونه های مدفوع با چشم غیر مسلح جهت مشاهده احتمالی کرم های بالغ، نمونه های مورد نظر به روش شناورسازی مورد آزمایش قرار گرفت و تشخیص نمونه ها تا حد جنس با توجه به ویژگی های ریخت شناسی تخم، با کمک میکروسکوپ نوری انجام گردید.

نتایج

References

1. Bahadori, M. (1993) A case of migrant viscerallarva. Med. Council J. 12:168.
2. Dalimi Asl, A., Mojarrad Khanghah, S., Jamshidi, Sh. (2001) A study on gastrointestinal parasites of domestic dogs in Tehran and their owners knowledge about risk of parasites transmission from dog to human. J. Fac. Vet. Med. Univ. Tehran. 56:13-16.
3. Ghadirian, E., Amini, F. (1970) Human *Strongyloides* in Iran with a report of a case of massive infection. Bull. Sci. Path. Exot. 63: 590-592.
4. Ghadirian, E., Arfaa, F. (1972) Human infection with *Hymenolepis diminuta* in villages of Minab, southern Iran. *Iran J. Parasitol* 5:72.
5. Kirkpatrick, C.E. (1988) Epizootiology of endoparasitic infections in pet dogs and cat presented to a veterinary teaching hospital. Vet. Parasitol. 30:113-214.
6. Massoud, J., Jalali, H., Reza, M. (1981) Studies on trematodes of the family Heterophyidae in Iran. I-preliminary epidemiological survey in man and carnivores in Khuzestan. J. Helminthol. 55: 255-260.
7. Mehrabani, D. (1998) A survey on helminthes prevalence and pathological lesions in stray dogs in Shiraz and impact of them on public health. Thesis for fulfillment of MPH degree in public. Faculty of Health Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz-Iran.
8. Nourjah, N., Sahba, G., Amini, H. Helminth zoonosis in Iran. First National congress of 10-12 December, 1983. parasitological diseases in Iran, Gilan, University of Medical Sciences. Rasht, Gilan, Iran.
9. Veit, P., Bilger, B., Schad, V., Schafer, J., Frank, W. and Lucius, R. (1995) Influence of environmental factors on the infectivity of *Echinococcus multilocularis* eggs. Parasitol. 110: 79-86.
10. Zarif Fard, M. (1994) A survey on carnivorous helminthes in East Azarbaijan province with emphasis on *Echinococcus multilocularis* and impact of them on public health. Faculty of Dissertation for ph.D degree Health Tehran of University Medical Sciences.

خانگی آلوده، صرفاً آلوده به تنیها بوده اند که از نظر بهداشت عمومی و بیماری زایی برای انسان اهمیت زیادی دارد. در مطالعه انجام شده بر روی سگ های ولگرد شیراز، میزان آلودگی به تنیها ۶۴/۸ درصد بوده است (۷). مقاومت زیاد تخم تنیها در مقابل شرایط نامساعد محیطی (۹)، و وجود مراتع گسترده و جمعیت بالای گوسفند و بز در استان فارس، رایج بودن زندگی عشایری در اطراف شیراز، کشتار قاچاق دام و استفاده از امعاء و احشاء دام های آلوده در تغذیه سگ ها، از جمله دلایل احتمالی بالا بودن میزان آلودگی سگ های ولگرد و خانگی شهر شیراز به تنیها به حساب می آیند.

با توجه به پایین بودن آگاهی صاحبان سگ های خانگی در مورد بیماری های کرمی قابل انتقال از سگ و روش های پیش گیری از آن از یک سو و از سوی دیگر شیوع و خطرات ناشی از این گروه از بیماری های انگلی بسیار لازم و ضروری است که موازین بهداشتی در نگهداری از سگ ها به صاحبان آنها آموزش داده شود و این مهم مورد توجه مسئولان امر واقع گردد.

